

Druhá světová válka

Selhání politiky usmiřování

Druhá světová válka

Obvykle se za počátek považuje Německý útok na Polsko 1.9. 1939, případě vyhlášení války VB a Francií 3.9.

Sporné. Válka Japonska s Čínou začala již v roce 1937.

Etapy:

1. Evropská válka (1939 - 1941)
  2. Rozšíření na světový konflikt (přepadení SSSR 22. 6. 1941 a Pearl Harbor 7. 12. 1941)
  3. Přejed strategické iniciativy do rukou spojenců (listopad 1942 - ústup Osy v Severní Africe, podzim 1942 - leden 1943 - Stalingrad - ztráta 250 000 něm. vojáků, vylodění USA a VB v Itálii 10. 7. 1943)
- Vylodění v Normandii (6. 6. 1944), kapitulace Německa (7. - 8. 5. 1945)
- Kapitulace Japonska (2. 9. 1945).

Druhá světová válka - existující aliance

Na válku je nutné důsledně nahlížet jako na válku alianční, ve které mnohé státy alianci změnily, některé nedobrovolně. (OSA - Spojenci ve „Velké trojce“)

1935 - vzájemné smlouvy Francie, ČSR a SSSR.

25. 10. 1936 - vznik Osy Berlín - Řím.

25. 11. 1936 - Pakt proti Kominterně (Německo a Japonsko, Itálie přistupuje v roce 1937)

22. 5. 1939 - Ocelový pakt mezi Itálií a Německem.

23. 8. 1939 - Pakt Molotov - Ribbentrop.

28. 9. 1939 - „Německo-sovětská smlouva o přátelství, spolupráci a vymezení demarkační linie“.

27. 9. 1940 - Pakt tří (Německo, Japonsko, Itálie), uznání sfér vlivu.

14. 8. 1941 - Atlantická charta USA a VB.

1942 - sovětsko-britská a sovětsko-americká spojenecká smlouva.

Válka má své příčiny v selhání Versailleského systému, který nevyhovoval ani vítězům a ani poraženým v 1. světové válce.

Diplomacie v předvečer války

První obětí Hitlera bylo Československo (29. 9. 1938 - N, I, Fr., VB) - víra v usmiřování agresora.

V období mnichovské krize SSSR vystupuje na obranu ČSR, jakou hru hrál, dodnes nevíme. Sovětská historiografie hovoří o mírumilovných pohnutkách SSSR. Kompletní archivní prameny ale zveřejněny nebyly a Rusko se k tomu ani nechystá.

SSSR nebyl pozván do Mnichova v roce 1938, což na straně jedné nesl nelibě, avšak uvolnil si tím ruce k dalšímu postupu.

V SSSR jedná v roce 1939, v létě britská a francouzská delegace o vzájemné spolupráci proti Německu. Jednání selhala.

Obě strany obviňují tu druhou.

Velká Británie a Francie nechtěla původně (duben 39) zformovat vojenskou alianci proti Německu.

V květnu 1939 ale SSSR mění stanovisko a souhlasí.

Jednání diplomatů a vojáků se protahovala. Je dodnes nejisté, co jednáním s VB a F Stalin vlastně sledoval.

V květnu 1939 Stalin mění Litvinova a Molotova a obrací kormidlo sovětské zah. politiky směrem k dohodě s Hitlerem.

národnostní mapa ČSR

Pakt Molotov - Ribbentrop

SSSR uzavřel pakt s Hitlerem 23. srpna 1939.

Článek I.

Obě výše uvedené smluvní strany se zavazují zdržet se jakéhokoli skutku násilí, jakékoli útočné činnosti a jakéhokoli napadení vůči druhé straně, ať už samostatně nebo ve spojení s jinými mocnostmi. (tento článek není problémem)

Článek II.

Pokud by se stala jedna z výše uvedených smluvních stran předmětem válečné činnosti třetí strany, druhá výše uvedená smluvní strana nebude této třetí straně žádným způsobem poskytovat podporu.

Článek III.

Vlády obou výše uvedených smluvních stran budou v budoucnu udržovat neustálý vzájemný kontakt za účelem konzultací, při kterých si budou vyměňovat informace o problémech týkajících se jejich společných zájmů.

Článek IV.

Pokud by mezi výše uvedenými smluvními stranami vyvstaly rozepře či konflikt, nebudou se výše uvedené strany účastnit jakéhokoli seskupení mocností, které je přímo či nepřímo zaměřeno proti druhé straně.

Článek V.

Pokud by mezi výše uvedenými smluvními stranami vyvstaly rozepře či konflikt jakéhokoli druhu, obě strany budou tyto rozepře či konflikt výlučně přátelskou výměnou názorů nebo, bude-li to nezbytné, ustavením smírčí komise.

Článek VI.

Tato smlouva je uzavřena na následujících deset let, s podmínkou, že pokud ji jedna z výše uvedených smluvních stran nevypoví jeden rok před vypršením tohoto období, platnost této smlouvy bude automaticky prodloužena na dalších pět let.

Druhá světová válka - tajná doložka

Smlouva není sama o sobě problémem, problematický je tajný dodatek.

Článek I.

V případě územního a politického přeskupování v oblasti baltských států (Finsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva), bude hranici mezi sférami vlivu SSSR a Německem představovat severní hranice Litvy. Na základě toho jsou zájmy Litvy ve vilniuské oblasti uznávány oběma stranami.

Článek II.

V případě územního a politického přeskupování oblastí náležejících polskému státu budou sféry vlivu Německa a SSSR ohraničeny přibližně linií řek Narev, Vistula a San. Otázka, zda je v zájmu obou stran udržení nezávislého polského státu a jak by takový stát měl být ohraničen, může být s konečnou platností vyřešena pouze během dalšího politického vývoje. V každém případě tuto otázku obě vlády vyřeší prostřednictvím přátelské dohody.

Článek III.

Pokud se týče jihovýchodní Evropy, je sovětskou stranou věnována pozornost jejím zájmům v Bessarabii. Německá strana prohlašuje svou naprostou nezúčastněnost v těchto oblastech.

Článek IV.

Tento protokol bude oběma stranami schválen jako přísně tajný.

Moskva, 23. srpna 1939

Za vládu Německé říše

Zplnomocněnec vlády SSSR

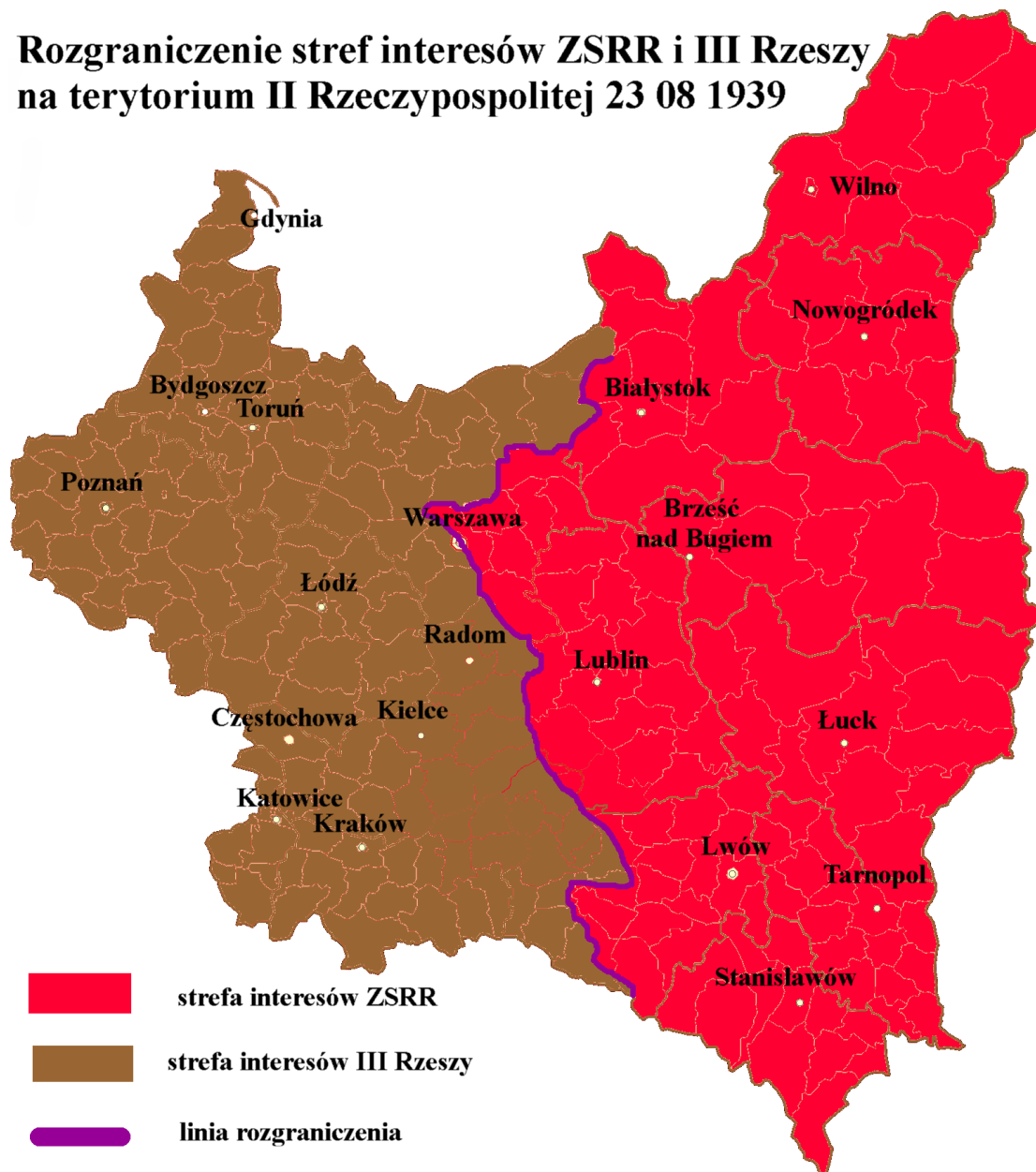
v. Ribbentrop

V. Molotov

Fr. a VB reagovala 25. srpna 1939 poskytnutím bezpečnostních garancí Polsku.

Mapa paktu Molotov - Ribbentrop

**Rozgraniczenie stref interesów ZSRR i III Rzeszy
na terytorium II Rzeczypospolitej 23 08 1939**

Motivace Stalina k dohodě s Hitlerem

Motivaci SSSR osvětluje tehdejší sovětský vůdce Stalin ve svém tajném projevu z 19. srpna 1939takto:

„Zkušenost posledních dvaceti let ukazuje, že v dobách míru komunistické hnutí na Západě nemůže získat dostatečnou sílu, aby se chopilo moci. Diktatura komunistické strany je možná pouze jakožto výsledek velké války. (...) Takže musíme zajistit, aby Německo zůstalo vtaženo do války tak dlouho, jak to jen půjde. (...) Je v zájmu SSSR - vlasti všech pracujících - aby mezi reichem a francouzsko-britským kapitalistickým blokem propukla válka. Musíme učinit vše, co budeme moci v zájmu maximálního prodloužení války za účelem vyčerpání obou stran.“

(Crozier 2004: 447 - 449).

„ ... se Hitler měl stát ledoborcem revoluce, který rozboří starý řád v Evropě a vyvolá politickou polarizaci (konsolidaci) antifašistických sil pod vedením přátel, čímž měl zabezpečit Rudé armádě ušlechtilou úmluvu osvoboditelů evropského kontinentu od nacismu a zároveň i od okovů kapitalismu.“

(Bukovský 2014: 394).

Ekonomická spolupráce Stalina s Hitlerem

28. září 1939 - „Německo-sovětská smlouva o přátelství, spolupráci a vymezení demarkační linie“.

Na tomto mezinárodně-smluvním základě SSSR až do 22. června 1941 s Třetí říší aktivně spolupracoval a zejména ji hospodářsky podporoval v její vojenské kampani proti Západu v letech 1940-1941

Ekonomická spolupráce mezi SSSR a Německem se rozvíjela na základě obchodní smlouvy z 11. února 1940, která navázala na obchodní smlouvu z 19. září 1939.

Německo - prolomení námořní blokády VB, důležité pro tažení na západě.

Do napadení SSSR Stalin dodal Hitlerovi 1,5 mil tun ropy, 1,5 mil tun obilí, desetitisíce tun kaučuku, stavebního dřeva, fosfátů (výbušniny), železné rudy, barevných kovů (chrom, mangan a platina)

SSSR odebíral stroje a technologické celky (většinou zbrojní) a menší množství zbraní.

V době napadení SSSR bylo Německo u SSSR zadlužené.

Druhá světová válka - přepadení Polska

Sovětsko-německý pakt otevřel Německu cestu k zahájení druhé světové války.

Německo se nemuselo obávat, že bude dlouho vázáno v Polsku, protože Polsko bude rozdrceno ve spolupráci se SSSR, a odpadlo riziko zapletení se do války s SSSR a zároveň na Západě proti Fr. a VB.

Ve své době byla nejasnost o tajných dodatcích, což sovětské diplomacii ulehčovalo roli při obhajobě paktu.

Existují teorie, že Stalin se s Hitlerem dohodl na útoku 1. 9., ale dva dny před tímto datem oznámil, že RA není připravena (pokud vím, tak archivní dokumenty pro ni zatím nejsou).

Německo 1. 9. 1939 přepadá Polsko,

3. 9. 1939 Německu vyhláší válku Francie a Velká Británie.

V reakci na válku 4.11. 1939 USA přehodnocují neutralitu, program „Cash and Carry“, díky námořní blokádě Německa jednoznačně výhodný pro jeho odpůrce.

Vzato do důsledků - porušení pravidel neutrality.

Sovětsko-německá spolupráce

„Podivná válka“ - Polsko je rozdrveno dříve, než se Západ zmůže na aktivní pomoc.

SSSR přepadl Polsko až 17. září 1939 a obsadil Západní Ukrajinu a Západní Bělorusko.

SSSR se hájil tezí, že bere obyvatelstvo těchto zemí v ochranu (viz Katyň).

Osud Polska je zpečetěn. Sovětský vstup urychlil jeho rozpad.

Polsko by ale padlo tak jako tak, je ale otázkou, kolik času by Německo bez sovětského zásahu potřebovalo. 27. 9. 1939 kapituluje Varšava.

Stalin vydal Německu řadu německých komunistů a antifašistů. Zapojil se také do propagandistické kampaně proti Polsku.

Po rozbití Polska byl dojednán transfer obyvatel. Němci z Baltských států do N. a Polska a Ukrajinci a Bělorusové z Polska do SSSR.

Byla zahájena sovětsko-německá ekonomická spolupráce.

Druhá světová válka - SSSR na východě

SSSR vnutil baltským státům nerovnoprávné smlouvy, které obsahovaly rozmístění sovětských kontingentů na jejich území.

Litvě SSSR poskytl oblast Vilnius, kterou od 1920 ovládalo Polsko.

Co tím SSSR zamýšlel se ukázalo v roce 1940. SSSR si hrozbou vojenské invaze vynutil revizi vlád tamních zemí, vytvoření jednotných kandidátek „národní fronty“ a zorganizování voleb dle sovětského vzoru.

NKVD ještě před včleněním těchto republik do SSSR likviduje nepřátele socialismu.

Formálně se tyto země staly součástí SSSR 1. srpna 1940 na žádost tamních parlamentů. Nejvyšší sovět souhlasil... .

Na Rumunsku si SSSR vynutil připojení Besarábie a severní Bukoviny - vznik Moldavské SSSR - po pádu Francie, 28. 6. 1940.

Hitler to vnímal jako ohrožení svých zdrojů pohonných hmot.

Sovětsko-finská válka 1939/40

SSSR 30. 11. 1939 přepadá Finsko.

Zimní válka, konflikt trvající 105 dní, zúčastnilo se na 2 miliony finských a sovětských vojáků.

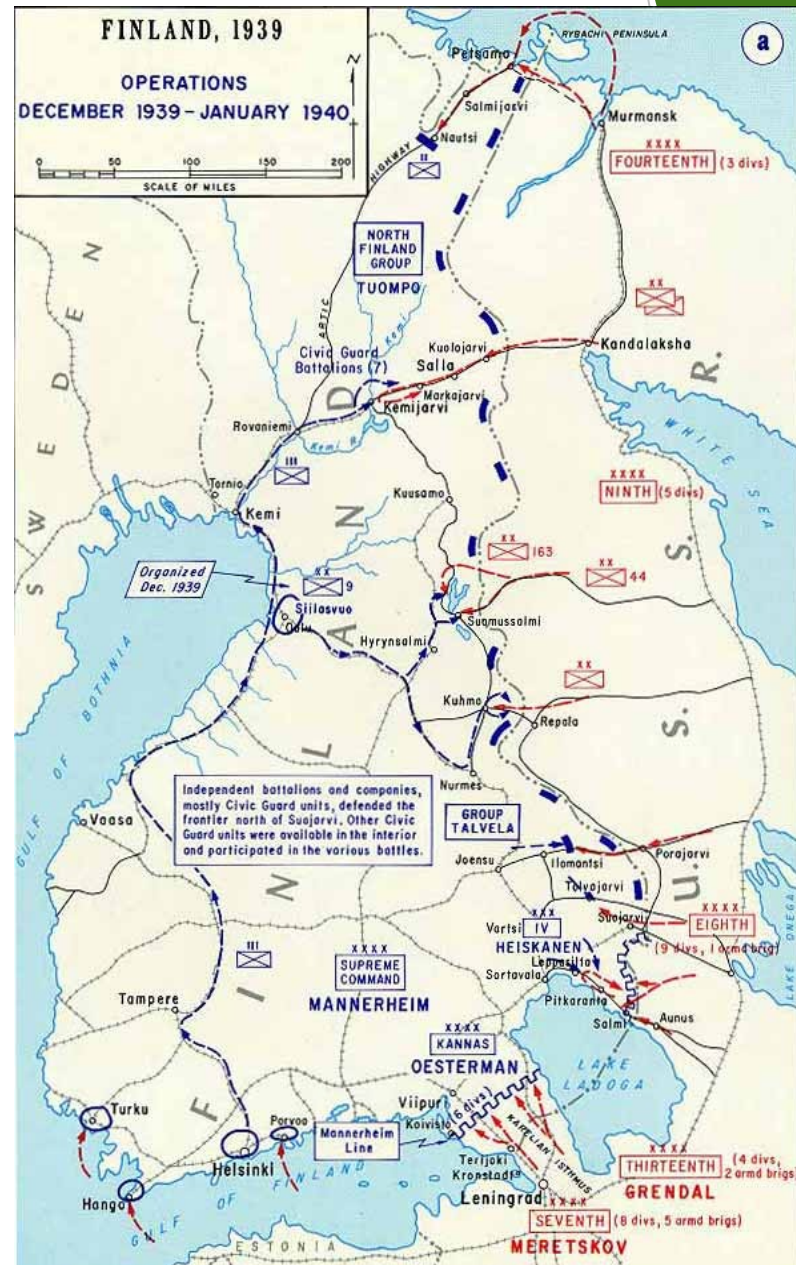
SSSR vyloučen ze SN.

Požadavky SSSR na revizi hranic - Karelská šíje, ostrovy ve Finském zálivu - zbavení Finska možnosti budoucí obrany!

Po tvrdých bojích a jednáních válka skončila 13. března 1940.

Finsko mělo 25 000 mrtvých a 55 000 raněných. SSSR ztratil 100 000 - 1 000 000 vojáků (Chruščov).

Transfer 450 000 Finů z dobytých území, SSSR prosadil svoje požadavky. Byl vyloučen ze SN.

Druhá světová válka - konec „podivné války“

9. 4. 1940 - zahájení válečných operací proti Dánsku a Norsku.

Plán byl připravován od března 1940.

Cíl: zamezit pronikání Britů a ochránit životně důležitá naleziště železné rudy ve Švédsku.

Švédsko bylo ve válce neutrální, však de facto ekonomicky podporovalo Hitlera.

Den před akcí, 8. 4. 1940 - VB zahájila zaminovávání norského pobřeží.

Velká Británie se s Německem v Norsku střetla a tvrdě bojovala.

Přes převahu na moři byla nakonec poražena, i když zaznamenala několik dílčích úspěchů.

Norský král (Haakon VII.) uprchl do VB.

Druhá světová válka - pád Francie

10. 5. 1940 - pozemní ofenzíva Německa proti Holandsku, Belgii, Lucembursku a Francii.

Německo využilo proti F. jejich válečný plán.

Francouzská a britská vojska vyrazila na pomoc Belgii - ve střetném boji je W. porazil. Nemuselo jít o katastrofu, ale šlo.

Britové se stahují od Dunkerque.

W. obchází Maginotovu linii a proniká do s. Francie přes Ardeny (údajně neprostupné pro tanky) a dělí spojenecká vojska ve dvě.

14. 6. 1940 padá Paříž, 22. 6. 1940 příměří v Compiègne.

Francie rozdělena na okupovanou a neokupovanou část (Vichy), Pétain zakládá Vichistickou Francii 10. 7. 1940.

V boji pokračuje de Gaulle a jeho Svobodná Francie.

Příklad války, kdy početně (vojska i technika) slabší porazil silnějšího.

Druhá světová válka - VB

VB - poražena v Evropě, odhodlána se bránit dál.

V letecké bitvě mezi 13. 8. - 15. 9. 1940 se ubránila náporu Luf.

Tím bylo eliminováno nebezpečí invaze, na moři vládne RN, bez letecké převahy nebyla úspěšná invaze možná.

Významné strategické vítězství VB - Německu zůstal na západě silný protivník.

Britové porazili v roce 1940 v SA Itálii, reakce - vyslání Afrikakorpsu 12. 2. 1941 - Erwin Rommel.

V SE se bojuje až do roku 1943 - důležité je, že zde jsou vázány nedostatkové tankové a motorizované jednotky, které chybějí jinde.

Britové na jaře 1941 vysílají také expediční sbor do Řecka (mimo jiné i na Krétu). Rozbit německým útokem.

Po těžkých bojích Afrikakorps kapituluje v SA 13. 5. 1943 - zajato 275 000 vojáků. (Stalingrad 90 000)

Druhá světová válka - tažení na Balkáně

Itálie zahájila válku proti Řecku již 28. 10. 1940, byla ale poražena a do jara 1941 vržena na území Albánie.

Hitler kalkuluje s pomocí Itálie.

Po protiněmeckém státním převratu v Jugoslávii a nástupu krále Petra II byl plán rozšířen i o Jugoslávii, která 5. 4. 1941 uzavřela smlouvu o přátelství a neútočení se SSSR.

6. 4. 1941 počátek válečných operací.

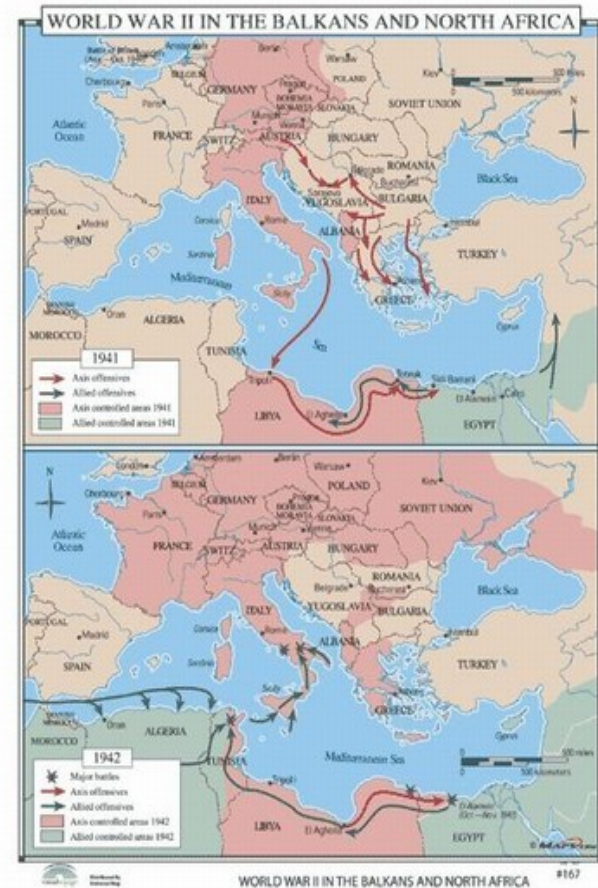
17. 4. 1941 - kapitulace Jugoslávie.

21. 4. 1941 - kapitulace Řecka (útok veden od bulharské hranice)

v květnu 1941 N. obsadilo Krétu - těžké ztráty parašutistů.

VB evakuuje svůj expediční sbor.

Německo sice ovládlo Balkán, avšak ztratilo měsíc a půl v SSSR, protože plán Barbarosa byl kvůli balkánskému tažení odložen.

Přepadení SSSR

Vstup SSSR do války 22. 06. 1941 zcela zásadně mění charakter konfliktu.

Zatímco do té doby, bylo možné válku interpretovat jako boj demokracie (problém Čína) a autokracie, nebo jako otázku boje mírumilovných a agresivních států, napadením SSSR tyto interpretace padají.

SSSR sám prováděl mezi lety 1938 - 1941 ve východní Evropě agresivní politiku, kterou připojil území s více než 23 mil. obyvatel.

Sovětský svaz nevstoupil do války proto, že chtěl, nýbrž proto, že musel. Rozdíl od VB Fr.. Tyto země 3. září vyhlásily válku Německu o své vlastní vůli (spojenecké závazky).

Napadením SSSR se přeskupují dosavadní aliance. Sovětský svaz lze totiž do 22. 06 1941 chápat jako spojence nacistického Německa.

Přepadení SSSR bylo kromě jiného umožněno tím, že Stalin pomohl Hitlerovi zbořit bariéru, která je navzájem oddělovala.

Poměr sil na východní frontě

Německé vrchní velení - Německo v SSSR čeká 200 divizí se zhruba 5,5 mil vojáků a jejich zničení zaručí vítězství. V září jich ale proti W stálo 360 a počátkem prosince 400.

Němci tak velký rozdíl v počtech nepřepokládali.

Wehrmacht se spojenci měl 5 mil vojáků, 22 000 děl, 3600 tanků a 5 500 (3594 německých) letadel (jen asi 850 moderních stíhaček).

RA měla sice „jen“ 3, 6 mil vojáků v západních oblastech, 10 000 letadel (2500 moderních, z toho 1100 stíhaček), 35 000 děl (na západě), 17 000 tanků z toho 1100 T-34 a KV1.

Celkově měl SSSR na 60 000 děl, 24 000 tanků 17 000 letadel.

Poměr sil 3-4:1 ve prospěch SSSR ve vojenské technice a 1,5:1 v živé síle!

Zbraně nebyly zastaralé, jak sov. propaganda dodnes tvrdí. T-26 je srovnatelný s P III, Mig 3 příliš nezaostával za Bf 109, kvalita sov. dělostřelectva je obecně lepší, nasycenost samopaly vyšší.

RA od jara 1941 velmi intenzivně cvičí.

Nedostatkem je typický „vojenský nepořádek“ v armádě, chabé spojení a šifrování, výcvik velitelského sboru a jeho intelektuální kvalita.

Hitlera zdrželo jeho dobrodružství na Balkáně a Řecku, útok na SSSR připravoval od září 1940, ale původní termín v květnu 41 nestihl.

Ten měsíc mu chyběl.

Také chyběly dvě mechanizované divize vyslané do Tuniska aby zabránily totální porážce Italů (W. je motorizován jen z 20 - 30%).

Angloamerické spojenectví

Od roku 1939 se formovalo angloamerické spojenectví.

Roosevelt - snaha překonávat odpor izolacionistů v USA proti většímu angažmá USA ve válce.

14. 8. 1941 - Atlantická charta mezi VB a USA

1. Odmítnutí územních zisků.
2. Rezignace na změny teritoria bez souhlasu dotčených obyvatel.
3. Svoboda národů volit si formu vlády.
4. Hospodářská spolupráce.
5. Volný obchod.
6. Odstranění strachu a bídy po pádu nacismu.
7. Svoboda moří
8. Odzbrojení států agresorů, zřeknutí se užití síly.

Obtížné spojení VB, USA a SSSR.

Velká Británie ústy W. Churchilla přislíbila SSSR okamžitou pomoc.

Podobně USA začaly jednat o formě pomoci SSSR, čímž flagrantně porušily mezinárodní právo a svoji neutralitu.

Smlouvu s VB podepsal SSSR 12. července 1941. Na tuto dohodu navázala smlouva o vstupu sovětských a britských vojsk do Iránu (25. srpna). Smlouva s touto zemí byla podepsána 8. září 1941.

Cílem bylo zabránit německému pronikání do Iránu.

SSSR začíná vyvíjet nátlak na získání co nejúčinnější pomoci ze strany VB a USA, přestože ještě před pár měsíci se díval, jak Hitler válkuje Evropu a dodával mu suroviny a potraviny.

Již na přelomu září a října probíhají v Moskvě jednání o formě hospodářské a vojenské pomoci SSSR ze strany angloameričanů - podepsán „první protokol“

Existují ale sporné otázky.

Nejvýznačnější je sovětský požadavek na uznání hranic z 22. června 1941, tedy včetně okupovaných území (Polsko, Rumunsko, Finsko a Baltské státy).

VB ho odmítla akceptovat a byl odložen až na poválečnou dobu.

26. 5. 1942 byla podepsána dohoda o spojení s Velkou Británií a 11. června 1942 dohoda s USA.

SSSR získal významnou pomoc v oblasti technologických celků, potravin, munice, radiovybavení a nákladních automobilů.

Menší pomoc byla poskytnuta ve zbraních. Menší část se platila zlatem a surovinami, většina šla na úvěr „lend and lease“.

Boje na východní frontě

22. 6. 1941 - zima 1941 - všeobecný ústup sov. Vojsk.

Léto 1941 - největší strategická porážka v dějinách vojenství.

SSSR ztratil na 5,5 mil vojáků, 30 000 tanků, 20 000 letadel, 50 000 děl. Ztráta 70% sov. průmyslových kapacit a 50% zemědělských.

Přesto nebyl poražen.

Evakuace části průmyslových kapacit na východ.

Wehrmacht ztrácí na 900 000 vojáků (za celé dosavadní tažení v E. asi 100 000)

1941-42 - bitva u Moskvy, první těžká porážka N. v pozemní bitvě (nikoli ale Osy)

1942-43 Stalingrad,

1943 - Kursk,

1944 „operace Bagration“ - otevření dveří do Evropy

1945 - pád Berlína

Vyřazení Itálie a vylodění v Normandii

10. 7. 1943 – Britové a Američané se vylodili na Sicílii.

V reakci na dobytí Sicílie Mussolini padl 24. 7. 1943.

Nová Badoglioova vláda zahájila jednání o příměří.

3. 9. 1943 Itálie jako první mocnost Osy kapitulovala (oznámeno 8. 9.).

Německo reagovalo okupací asi dvou třetin Itálie a osvobozením Mussoliniho.

M. v Salo vytvořil novou vládu, de facto ale v Itálii válčí Německo.

Spojenci poté těžkými boji postupují na sever země.

6. 6. 1944 – vylodění v Normandii, Itálie ztrácí prioritu.

Druhá světová válka - Teheránská konference

28. 11. - 1. 12. 1943 jednání Teheránské konference.

Hlavním tématem: diskuse o otevření „druhé fronty“ (zažitý ale nesmyslný termín).

SSSR požadoval okamžitou invazi v západní Evropě a uznání hranic z roku 1941 (uznání výsledků paktu M-R).

Západ souhlasí.

VB preferovala jižní trasu, osvobození Egejského moře, Řecka a přes Jugoslávii do Evropy. - zatarasit cestu Stalinovi - otázka, zda to bylo logisticky reálné.

USA se za příslib sovětské pomoci proti Japonsku přiklonily ke Stalinovi.

Stalin trval na obnovení nezávislosti Maďarska a Rakouska - rozdrobení S. E.

Znovu otevřena otázka Polska - SSSR pro hranice z 22. 06. 41, Stalin nabídl rozšíření Polska na úkor Německa - akceptováno jako kompromis.

Dohoda o vytvoření Rady ministrů zahraničních věcí a Evropské poradní komise, dohoda o obnovení suverenity Iránu ihned po skončení války.

Obecně lze říci, že Stalin dostal téměř vše co chtěl. Velmi svolný byl především Roosevelt.

Druhá světová válka - Jaltská konference

Na jaltské konferenci v únoru 1945 argumentoval Stalin „odlehčovací“ ofenzivou v době potíží západních spojenců v Ardenách. Západ celkově reflektoval sovětské požadavky.

Obecně bylo dohodnuto rozdělení Německa do okupačních zón. Churchill prosadil jednu zónu pro Francii.

Přesně byla specifikována otázka reparací, na čemž měl zájem zejména SSSR. Čerpány měly být v podobě 1. věcné, 2. dodávky ve zboží a 3. užití německé práce. Sověti požadovali 20 mld. USD, přičemž 50% mělo jít pro ně. Západ to neodmítal a vzal to jako základ k jednání.

Byla přijata **Deklarace o osvobozené Evropě** - závazek ustavit demokratické vlády. Každá strana chápe jinak.

Byl přijat požadavek SSSR na úpravu hranic s Polskem - Curzonova linie, takže uznání paktu Molotov - Ribentrop. (dohodnuto v Teheránu)

Západ také souhlasil, že Lublinská vláda bude jádrem budoucí polské vlády poté, co bude doplněna představiteli demokratických stran. Další podmínkou bylo uspořádání voleb v Polsku co nejdříve.

Roosevelt navrhl kompromis v rozhodování v RB OSN- pokud stálý člen je účastníkem sporu, musí se při hlasování zdržet (nakonec bylo vše jinak).

SSSR korigoval svůj požadavek na zastoupení všech republik jen na Ukrajinu a Bělorusko.

Závazek SSSR vstoupit do války proti Japonsku 2 - 3 měsíce po ukončení bojů za 1. uznání vlivu v Mongolsku, 2. návrat území ztraceného roku 1905.

Druhá světová válka - Jaltská konference

Mýtus Jalty - rozdělení Evropy!

O něm se rozhodlo na bojištích, ne za jednacím stolem. SSSR nezískal nic, co v průběhu války vojensky nedobyl.

Deklarace o osvobozené Evropě

„Zavedení pořádku v Evropě a přebudování hospodářského života národů musí se díti takovým způsobem, který umožní osvobozeným národům zničit poslední stopy nacismu a fašismu a vytvořit demokratické zřízení, které si zvolí. Jednou ze zásad Atlantické charty je právo každého národa zvolit si vládní formu, v níž chce žít, a že musí být obnovena státní svrchovanost i samostatná vláda všech národů, jimž je útočné státy násilím odňaly. K vytvoření podmínek, za nichž mohou osvobozené národy vykonávat tato práva, budou naše tři vlády společně pomáhat lidu v každém z osvobozených států i v bývalých satelitních státech. Osy v Evropě, kde podle jejich soudu poměry vyžadují: a) vytvořit podmínky vnitřního míru; b) provést neodkladná opatření, aby se pomohlo strádajícímu obyvatelstvu; c) vytvořit prozatímní vládní orgány, v nichž budou zastoupeny všechny demokratické složky obyvatelstva a které budou povinny vytvořit co nejdříve na základě svobodných voleb vládu odpovídající vůli lidu; d) usnadnit provedení takových svobodných voleb tam, kde je potřeba. Tři vlády se budou radit s jinými Spojenými národy a s prozatímními i jinými evropskými vládami, kdykoli se bude jednat o otázkách, na nichž tyto vlády mají přímý zájem.“

Postupimská konference

Po kapitulaci Německa 8. 5. 1945 řeší otázku budoucnosti konference v Postupimi (2. 8.)

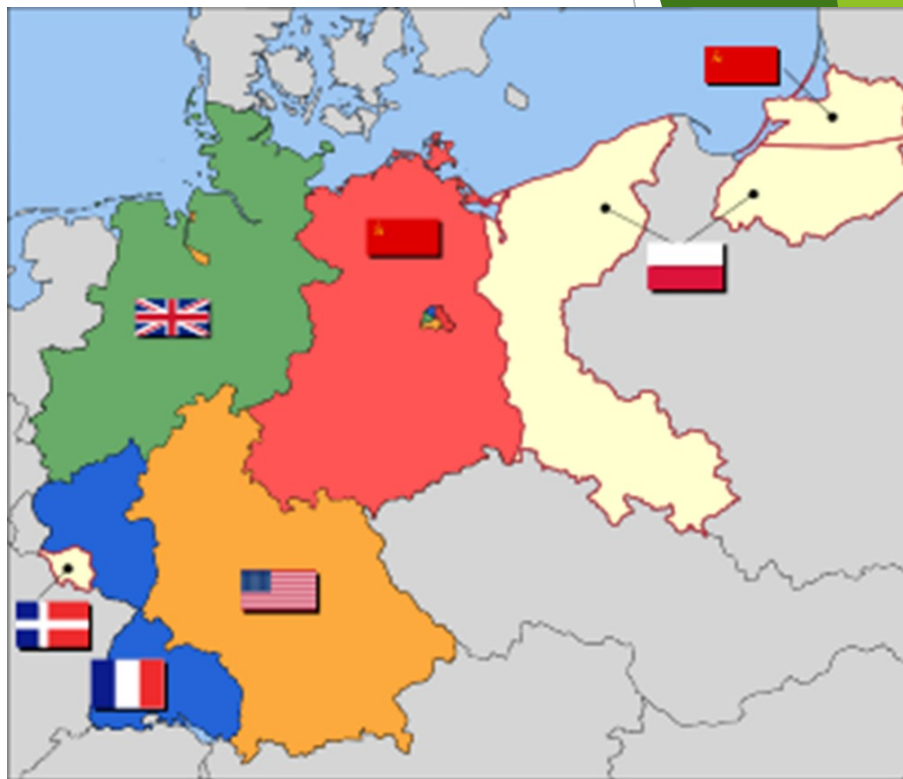
1. Zrušení zákonů nacistického režimu
2. Potrestání válečných zločinců, zákaz nacistických organizací. (denacifikace)
3. Demilitarizace Německa.
4. Rozdělení Německa na čtyři okupační zóny. Společná správa Berlína.
5. Teritoriální změny Německa.

Spory se vedly o uspořádání v Polsku, M, R a B.

Západ se nakonec zřekl vlivu - SSSR získal to, co vojensky dobyl!

Mocnosti vzaly na vědomí probíhající transfery obyvatel z Polska, ČSR, M. a R.

Válka končí 2.9. 1945 podpisem kapitulace Japonska.

Druhá světová válka - důsledky

Mocenský nástup USA a SSSR. Bipolární distribuce moci ve mezinárodním systému.

Úpadek tradičních evropských mocností - konec evropské dominance v mezinárodní politice.

Snaha o globální zajištění míru - OSN - snaha o omezení anarchické povahy systému.

Lidské ztráty - na 60 mil lidí, z toho 27 - 40 mil SSSR (až 17 - 30 mil vojáků a členů NKVD)

Válečné náklady na 1 154 mld. USD, válečné škody na 230 mld. USD (stíhačka stojí kolem 50 000 USD, osobní automobil střední třídy kolem 3 000 USD, dělník v USA vydělal kolem 2000 USD ročně)

Obrat do leva v mnohých ev. státech, vzrůst popularity SSSR.

Příznivé podmínky pro instalaci komunistických režimů ve střední a východní Evropě a v Asii.

Literatura

Nálevka, V.: Světová politika ve 20. století. Svazek I a II. Praha 2000.

Plechanovová, B.; Fidler, J.: Kapitoly z dějin mezinárodních vztahů 1941-1995.
Praha 1997.

Johnson, P.: Dějiny 20. století. Praha 1991.

Kennedy, P.: Vzestup a pád velmocí. Praha 1996.